

HB 1647

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 117. ÉVFOLYAMA

1982. SZEPTEMBER • XXXI. ÉVFOLYAM • 9. SZÁM

TARTALOM

Emlékezés Tallós Pál zirci emléktáblájának avatásán (Dr. Gál János) — — — — —	381
Dr. Járó Zoltán: A termőföld és az erdészeti termelés — — — — —	384
Dr. Majer Antal A bükkösök makktermésének időszakossága — — — — —	388
Kisházi Zoltán: Makktermés utáni vizsgálatok véghasználati bükkösökben — — — — —	393
Megjegyzések kocsánytalantölgyeseinkről (Dr. Sali Emil) — — — — —	397
Takács László: Munkaerő-gazdálkodás és ösztönző rendszerek, új szervezeti megoldások	399
Hozzászólás az újszerű vállalkozási formákhoz (Izsó Mihály) — — — — —	406
Krämer Antal: A termelési, a fejlesztési folyamatok ellátása és a vállalati infrastruktúra —	407
Az alföldi erdőművelés helyzete és fejlesztésének iránya	
A vitaindító előadás (Ván László) — — — — —	413
A vita (Tóth Imre) — — — — —	416
Marosi György: Az erdőgazdaságok állóeszköz-állománya alakulásának tapasztalatai — —	420
Führer Ernő: A fajokösszetétel megváltozásának hatása a Sopron hegyvidéki erdők vízgazdálkodására — — — — —	423

Címkép: Igéretes makktermés (Dr. Majer A. felvétele)

A hátapon: Első bontás 110 éves bükkösben, Oltárecon. (Fotó ERTI, Michalovszky I. felvétele)

СОДЕРЖАНИЕ

Памятная речь при открытии памятной доски Палу Таллошу (Д-р Гал Й)	381
Д-р Яро З.: Плодородная почва и лесное производство	384
Д-р Майер А.: Периодичность плодоношения буквеников	388
Кисхазы З.: Исследования в буквениках после плодоношения	393
Такач Л.: Экономия рабочей силы и системы стимулирования	399
Крэмер А.: Производство, развитие и инфраструктура предприятий	407
Положение и развитие лесоводства на равнине (Ван Л., Тот И.)	413
Мароши Дь.: Динамика наличия основных средств лесхозов	420
Фюрер Е.: Влияние смены древесных пород на водное хозяйство в шопронском горном районе	423

CONTENTS

Memorial speech at the inauguration of Tallós Pál's memorial plaque (Gál János)	381
Járó Z.: Farmland and forestry production	384
Majer A.: Seed-crop cycles in beech stands	388
Kisházi Z.: Investigations in a beech stand following the seed crop	393
Takács L.: The influence of the incentive program on the labour force	399
Krämer A.: Production, development programs and company infrastructure	407
Present state and perspective development of lowland silviculture (Ván L., Tóth L.)	413
Marosi Gy.: The development of capital investment and real items in the forest industry	420
Führer E.: Impact of tree species changes on the water management in the Sopron-Hills	423

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest, II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: Budapest, Pf.: 17., 1277. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat, Budapest, Lenin krt. 9—11. Levélcím: Budapest, Pf.: 223., 1906. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják: az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még: a Posta Központi Hírlapiroda (Budapest, József nádor tér 1., 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre: 120,— Ft, félévre: 60,— Ft, egyes szám ára: 10,— Ft. Külföldön terjeszti: a „Kultúra” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf.: 149. H—1389). Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

Révai Nyomda Egri Gyáregység, Eger. 82. 9. 1322. Felelős vezető: Vilcsék János.

Emlékezés

Tallós Pál

zirci emléktáblájának

avatásán

1982. JÚNIUS 18.

Sok fájdalmas emberi sors, tragikus példák sora mintha arra engedne következtetni: lehet valami még fel nem tárt törvényszerűség, valami ismeretlen materiális összefüggés is abban, hogy fiatal, tehetséges, szorgalmas, okos tudósok megérzik, hogy nagyon sokat kell dolgozniuk. Sokat és jól, azért, mert számukra kevesebb méretett az időből, amellyel jól beosztva kell sáfárkodniuk. Talán Tallós Pál barátunk, kutató- és tudóstársunk is sejtette, érezte, hogy így lesz; rövidre szabott lesz élete. Ahogy forgatom többszáz oldalt kitevő szakirodalmi munkásságát, ismételten erre kell gondolnom. Egy 1959-ben, még egész fiatalon megjelent nagy tanulmányában, amely az erdő- és réttípusokról szól a Széki erdőben, olvasom az egzakt szakmai szöveget: "...Fiatalosokban meglevő tölgyeket fel kell kutatni és a javafákat lehetőleg ezekből kijelölni. Fel kell karolni a jelenlevő vadgyümölcsöket és a nyírt is. Kivágandó a galagonya, erősen vissza kell szorítani a csert, javafának cserből csak a valóban kifogástalan egyedek jelölhetők ki." A mondatok fenti jelzője kizár minden szubjektivitást, most mégsem tudok csak a szakmai szövegre gondolni.

Tallós Pál, az ember áll előttem, aki egyszer azt mondta nekem, hogy részem van abban, amivé és amilyenné lett. Olyan ember volt, aki az életben is az erdő, a természet törvényszerűségeit figyelembe véve élt, alkotott, aki tudta mit kell felkutatni, mit kell felkarolni és mit kell elvetni, eltávolítani. Minden jót támogatott, segített és távol tartotta ettől azt, ami rombol, ront. A természet útmutatását is a magunk hasznára kell fordítanunk — írta egy másik helyen — és ez meghatározta egész életének tudós szakmai munkásságát. Különös érzéke volt az aktuális témák, feladatok megértéséhez, megoldásához, az új gyors alkalmazásához. Ismét tanulmányozva közel negyven nagy jelentőségű írását, nem túlzás azt állítani, hogy amit csinált és ahogy

tette, még hosszú időn keresztül példaként szolgálhat kutatóknak, szakíróknak, oktatóknak, a természet védőinek vagy élvezőinek. Kutató munkájában azok az összehasonlító tanulmányok a megragadóak, amelyek a növénycönológia és az erdőtípológia egységeinek viszonyáról szólnak, oktató munkájában a növényismeret dominált, ugyanakkor mérhetetlenül szerette amit csinált, az egész természet az otthona volt.

Az 1968-ban, 36 évesen, rövid betegség után elhunyt Tallós Pál, a fiatal erdészkutató, a növények és lepkék világának szerelmese, a tudós kutató halálával a tudományos élet egyik legtehetségesebb és legszorgalmasabb művelőjét veszítette el.

1931. március 26-án született Pozsonyban. Édesapja, *Tallós István* festőművész volt. Iskoláit a csallóközi Somorján kezdte 1937-ben, majd 1942-től a pápai líceumban folytatta és itt szerzett 1949-ben kitűnő érettségi bizonyítványt. Tanítónak készült, de természet iránti szeretete a biológiai tudományok felé fordította. Beiratkozott a soproni Erdőmérnöki Főiskolára. Felvételi eredményei alapján a legjobbak közé sorolták.

Már középiskolás korában jelentős növényteni és állattani ismereteket szerzett, széles körű fajismerettel rendelkezett, különösen a madarak és lepkék körében. A négy év során már alapos tudását tovább bővítette, tanulmányi eredményei mindig kiemelkedők voltak. Rendszeres madártani megfigyeléseket végzett, részt vett egy biocönológiai munkaközösség munkájában és közben hazalátogatva Pápára, megkezdte a környék florisztikai feltárását. Itt fedezte fel Pápakovácsi, Tapolcafé és Pápasalamon láprétjeinek növényritkaságait. Diplomamunkáját az erdőművelés témakörében „Berzence község területén lévő csaplaberek erdő gyérítési munkájának megtervezése állománytípusonként” címmel készítette el, melyet az államvizsga bizottság jelesre értékelt, és emellett munkájával elnyerte a diplomaterveket jutalmazó nagydíjak egyikét.

1954. januárjától 1957. november 15-ig a Magasbakonyi Állami Erdőgazdaság bakonybéli és ugodi erdészeténél szakelőadóként dolgozott. Ekkor kezdte meg a Széki erdő vegetációjának tanulmányozását. Vizsgálódásainak eredményeit később „Erdő- és rétípus tanulmányok a Széki erdőben” címmel jelentette meg az Erdészeti Kutatások 1959/1—2. számában. Ez volt a vidék erdőiről készült első, korszerű növénycönológiai feldolgozás, benne a területről készített vegetáció-térképpel.

A Bakonyalja gyertyános-tölgyeseinek, cseres-tölgyeseinek részletes elemzésével tisztázta ezek rendszertani helyét. Komplex természetszemléletről tett tanúbizonyságot azzal, hogy nemcsak a növénycönológiai vonatkozásokat dolgozta fel, hanem ezek termőhelyi, sőt gyakorlati, erdészeti összefüggéseit is feltárta.

Bakonyi évei alatt, 1954—55-től folytatta 1952-ben megkezdett florisztikai kutatásait, s számos érdekes, a területre nézve új növényelőfordulást közölt. Legérdekesebbek ezek közül a györgyfü felfedezése az Ugod melletti Hubertlak mészkőről büköséből, továbbá Bakonybél környékéről, Pápakovácsiból, Magyarpolányból és Tapolcafőről közölt adatai.

1957-től az Erdészeti Tudományos Intézet kutatója lett, ekkor szövődnek szoros szakmai és emberi kapcsolatai a hazai botanika és erdőtípológia majdnem valamennyi művelőjével, és ezek a kapcsolatok az évek során tovább szélesedtek. 1958-ban öthetes növényföldrajzi tanulmányúton vehetett részt Csehszlovákiában, a XIII. nemzetközi növényföldrajzi exkurzió (IPE). Itt már külföldi barátokat is szerzett.

Az MTA irányítása mellett a Magyar Nemzeti Múzeum Növénytárának kezei között működő Mezőgazdasági és Erdészeti Növényföldrajzi Térképező Csoport munkájában 3 éven át aktívan részt vett. Ennek eredményeként készült el társszerzőkkel „Szakonyfalu környékének vegetációtérképe” című munkája.

Részt vett az erdei növényfajok ökcsoportjainak összeállításában, társszerző a fenyvesek erdőtípusait feldolgozó munkában. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság felkérésére szerepet vállalt a hazai erdőgazdasági tájcsoporthoz és tájak erdőtípusológiai kimunkálásában. Ebből az időszakból származnak „A Felsőnyírádi erdő lár- és ligeterdei”, „Vegetáció tanulmányok a Felsőnyírádi erdőben”, „A Felsőnyírádi erdő cseres tölgyesei” című munkák, melyeket *Szodfridt Istvánnal* készített, és az elsőként feldolgozott sziki erdőkkel kapcsolatos tanulmánya „Az újszentmargitai sziki reliktum erdő termőhelyi adottságai, növénytársulásai és kapcsolatuk a fatermesztési lehetőségekkel” című, *dr. Tóth Bélával* írt tanulmány.

A lepidopterológia témakörében két fenyőfői, erdeifenyves erdőtípus lepkefaunájáról írt dolgozata: „Adatok a Vendvidék és az Őrség nagylepkefaunájához” és „Adatok néhány nagylepkefaj hazai előfordulásához” című úttörő jelentőségű. Ezekben elsőnek szolgáltatott adatokat egyes erdőtípusok lepkefaunájának tömegviszonyairól, faji különbségekről, amelyek a növényzeten kívül szintén alkalmasak az őshonos és a mesterséges erdeifenyvesek elkülönítésére. Az erdészeti rovarkárosítók előrejelzésének kidolgozása az ő nevéhez fűződik. Ez volt kandidátusi disszertációjának témája is. A teljesen kész értekezést azonban már nem maradt ideje benyújtani, csak sikeres vizsgái és munkahelyi vita során kivívott elismerés tanúskodik arról, hogy a megérdemelt tudományos fokozat elnyerésétől mindössze a formai eljárás választotta el.

Botanikai és zoológiai munkásságát számos publikáció alapossága bizonyítja. Ezekben tükröződik elmélyült szaktudása, tárgyszeretete, tudományos kutató munkára való alkalmassága és rátermettsége.

Művész szüleitől örökölte a zene szeretetét. Már egyetemista korában népdalokat gyűjtött, lelkes híve *Kodály Zoltánnak*.

A hangszeres- és kóruszenét egyaránt szerette, elmaradhatatlan látogatója volt a hangversenytermeknek. Előadást tartott az Állami Népi Együttes tagjainak *Carl Orff* mai német zeneszerző munkásságáról, szűkebb baráti körben terjesztette a magyar vokális zene kiemelkedő alkotásait. Kellemes énekhangja volt. Felesége *Bányász Teréz* zenetanár, akivel a zene révén ismerkedett meg. A meghitt családi életet teljessé tette, betöltötte *Ágnes* kislányuk születése.

Tragikus hirtelenséggel szakította el a halál szereteteitől, munkájától, megfosztva a tudományos életet attól, hogy tehetségét kibontakoztathassa. Ma nagy szeretettel, ragaszkodással és tisztelettel emlékezünk a tudósra, a kiváló emberre és a soha nem felejtendő barátára.

A 800 éves Zirc nagyközség e történelmi helyén most felavatandó emléklap legyen elismerése az ismertető dolgos életpályának, az alkotó embernek. Fejezze ki a bakonyi táj lakóinak, az egész magyar erdészet és a munkán alapuló szocialista társadalmunknak a megbecsülését és háláját, de szolgáljon példaképül a jövő erdészgenerációja számára is.

Dr. Gál János